

Giedrė Mickūnaitė
***Maniera Graeca* na europskom katoličkom Istoku: prikaz, mašta i tradicija**
Primjer župne crkve u Trakai u Litvi

Župna crkva u Trakai u Litvi njeguje dugu povijest štovanja čudotvornog prikaza Bogorodice s djetetom, pripisanog "grčkom" stilu. Godine 2006. u crkvi su otkriveni fragmenti bizantskih fresaka. Bogorodičina slika i zidna dekoracija ubrzali su istraživanja o tradiciji "grčke" umjetnosti unutar crkve te o ideologijama koje su je podržavale. Ova tradicija počiva na trima temeljima: freskama u brodu crkve nastalim oko 1419. i prekrivenim oko 1610., slikama u apsidi iz 1500. i prežbukanim nakon 1661. te na slici Bogorodice od Trakaija iz 1500., koja je pretvorena u pseudobizantsku ikonu prije 1650. godine. Zidni oslici u brodu crkve pokazuju utjecaj moravske škole. Pretpostavlja se kako su majstori primili ovu narudžbu preko Grigorija Camblaka ili njegovih suradnika iz litvanskog Velikog vijeća. Slikari nisu samo prakticirali svoje umjetničko umijeće već su i vizualizirali eshatološke poruke po uzoru na prethodnike Nemanjićevih narudžbi za pravoslavne crkve u Srbiji. Oko 1500. godine crkva dobiva novu apsidu; i freske u njoj smatrane su "grčkima". Pseudobizantski stil sugerira starost slike te, također, održava sjećanje na dužda Vytautasa (1392.-1430.), osnivača trakajske crkve. Ikonološka interpretacija "grčkih" slika unutar crkve otkriva kako je nositelj poruke stil, a ne tema. Postoji teorija kako je naglasak na stilu inspiriran djelima iz posttridentskog Rima. Trakajsko je svećenstvo, u želji za postojanjem antičkog sloja crkve, krivotvorilo pseudobizantske slike Bogorodice. Međutim, bizantski prikazi koji su se nalazili ispod žbuke crkvenih zidova te koji su ostali u sjećanju župljana učinili su "lažne" slike istinitima.